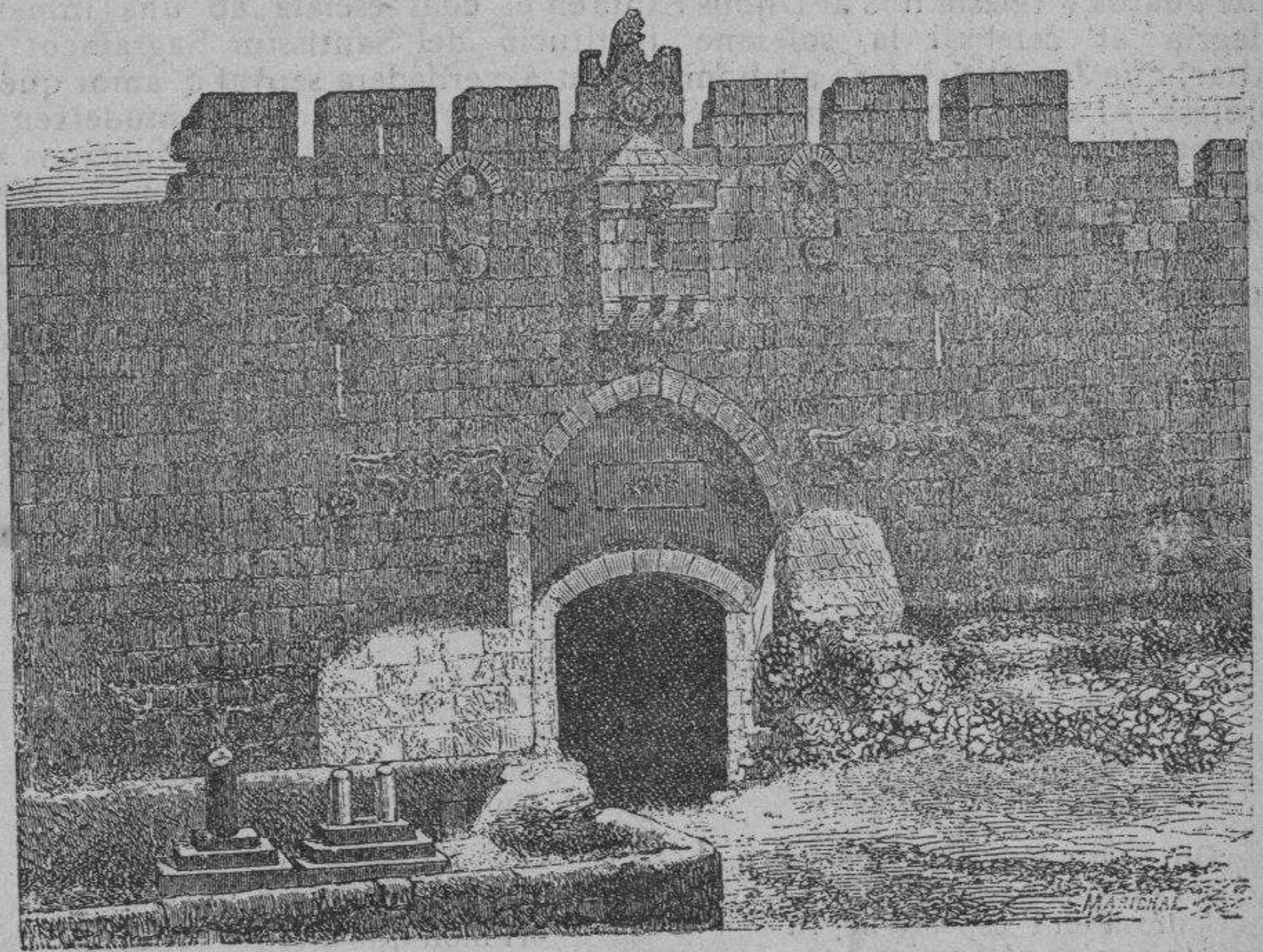

LA BARRETINA

Any I

Barcelona 8 a' Abril de 1900

Núm. 8

Porta de S. Esteve en Jerusalem

LA SETMANA

Lo lloch que en altres números dedicabam á las cosas notables que durant lo transcurs dels 7 días de que 's compon la setmana succehían, lo dedicarém á la que l' Iglesia anomena *Setmana major* y que 'ls antichs anomenavan la *Setmana dels grans misteris* que fá 19 sigles que 's ve celebrant y sempre es nova. Efectivament; ¿quina es la setmana més gran y misteriosa que la present? Grans y misteriosos son los fets que ella 'ns recorda y que l' Iglesia conmemo- ra ab majestuosas cerimonias y grans y nobles los sentiments que 'ns inspira.

Cuántas cosas no 's podrian dir sobre la present setmana; pero ni 'l temps ni 'l lloch de que dispozo fan que puga parlarne com jo desitjaría.

Comensan tants senyalats días ab lo diumenge de Rams, commemoració de la triomfal entrada que feu Cristo á Jerusalém entránt tot seguit la tristesa, que guarda l' Iglesia fins al Dijous Sant, en el cual esclata ab una inmensa alegría al celebrar la solemne institució del Santíssim Sagrament del Altar, que Jesuchrist dexa als homes com á verdadera senyal d' amor que 'ls profesa. Al acabar lo *Gloria* de la Santa Misa del mentat día, emmudeixen las campanas, cornetas y armas de foch, mentres duran las tétricas funcions del Dijous y Divendres Sant fins que l' Iglesia, al ser al Dissapte, entona l' *Allelu- ya*, signe d' alegría, que celebran fins los més incréduls.

A cuántas meditacions, pues, no 'ns porta la present setmana sobre lo molt que Deu volía als homes que fins donés la sua sanch per nostre amor?

Quín será l' home que tinga dos dits de front que no regonesca com á ver- dadera nostra Religió que per ditxa profesém, si ab imparcialitat reflexiona las moltas y cada una de las cerimonias que durant aquesta setmana l' Iglesia celebra?

LA REDACCIÓ.

La Creu

¡Oh, Santa Creu! T' enlayras
Del Calvari en l' alta cima,
Confosa en l' espessa boyra
Que ajudea aterrorisa.

A ton peu miras la terra,
Y tos brassos la llum mira,
Destriantne sos colors,
Al món revelante invicta.

A ton cap canta un aucell,
Missatjer que 'l cel envia

Per ferne son niu d' amor
En ta corona d' espinas.

Clavat mostras al Senyor
Al món que á ta planta gira,
Y ets símbol de llibertat,
Nascuda quan l' Hom moría.

Si l' humanitat alenta,
Alenta perqu' en tú un día
Morí clavat Jesucrist,
Per donarli escalf de vida.

BERNAD DURÁN.

Dijous Sant

Tamquam leones ignem spirantes
ab illa mensa recedamus.

St. Joan Chrys.

Sortiré del tabernac'e
com l' Apostol del Cenacle,
com Moisés del Sinahi.
Oh Presoner del sagrari,
jo vull ferne incendiari,
mes de vostre amor diví.
D' exa amor que m' assoleya
voldria ferne una teya
que ilumine 'l mon pervers;
vull ferne antorxa sagrada,
que ab sa inmensa flamarada,
incendie l' univers.

Divendres Sant

Á JESÚS EN LA CREU

Quis fecit hoc? Fecit
amor.

St. Bernat.

Quan contemplo la vostra fesomia
per hont transpira l' ánima d' un Deu,
ja adormit en los braços de María,

ja elevat en los braços de la Creu:
Quan de peus y de mans ¡ay! vos oviro,
oh dolç Jesús! en dura creu clavat:
quan vostre Cor amorosíssim miro
ab una llança obert de bat á bat:
Quan com Tomás entrant per la ferida
veig lo mon del amor en vostre pit,
y com un paradís en sa florida
puch contemplar á pler vostre esperit:
Quan al morir veig que abaxéu la testa,
al home ingrát per darli un bes d' amor,
morint ab vos mon esperit contesta:
Jesús qui no us estima no te cor.

Dissapte Sant

Al-leluya.

La fé es l' alba serena de la Gloria,
la Gloria es lo mitg día de la fé:
la fé en que visch, sía la fé en que mó-
(ria,
y esquinqada la fosca mortuoria,
al-leluya al-leluya cantaré.

JACINTO VERDAGUER, *Porc.*

Lo bes de Judas

Si la rialla falaguera
es esclat que surt del cor,
lo bes, qual frágil rumor
se 'n porta l' aura lleugera,
es lo sagell del amor.
Pero l' humana criatura,
oh Jesús, os ha robat
en sa bárbara locura
aqueix amor y ternura
que en son cor heu infiltrat.
Y no sols l' home traydor
os roba lo que es ben vostre,
sino que, fingint amor,
os clava un punyal al cor,
ensemps que os adora 'l rostre.

Judas, cèch per l' avaricia,
quan li haveu rentat los peus,
ab un bes plé de malicia
os entrega á la milicia
dels barbres y fers juheus.

¡Quántshomes al mon pretenen,
donantvos un bes fingit,
fer veure que amor os tenen,
mentres que vilments' os venen
per un plaher malehit!
Feu que vostra Passió y Mort
no sían per ells perdudas,
y que un jorn ab dols transport
os donin un bes d' amor,
si ara os donan lo de Judas.

JOAQUIM ALBANELL Y VILAS

L' heréu Rabassa

Enclotada en aquella fondalada, fentli de dosser unas albas gegantinas, s' alsa la petita esglessia; un parell de xiprers vetllan lo petit cementeri que fa de plassetta devant del pórtich ahont en barroca capella se resguarda mitj menjada la pedra, y tota ennegrida per la vellúria, l' imatge del patró de la encontrada, y arrapada á las parets del petit temple, com l' eura al tronch, s' hi veu la modesta rectoria, ab l' hortet, ahont las verduras y els rossers de tot l' any crexént, y escampantse aquestos guarnexen tota sa fatxada, donantli á son capritxo un aspecte rialler y placévol.

Grans planurias per ahont s' escorran las rierons que alimentats per las sinias,—algunas de estil molt primitiu—van á sahonar aquellas terras, ahont s' hi veu lo génit trevallador de la nostra gent, rodejan lo temple y casa rectoral.

Ab prou trevalls la vista alcansa aqui y allá escampats com xays pasturant per aquellas replanas, los contats masos que pertanyen á aquella sufragània.

**

La primavera se móstra ja ab son alé de vida, y els blats, se gronxan ageyentse voluptuosament al bés del ventijol fresquet. Encare quédan alguns claps de néu en los pichs de las montanyas que tallan la ratlla d' horitzó, lluny del lluny, ahont se pert la mirada.

Los romanins y farigolas embauman l' espay ab sa flaire, y amagadas entre mitj d' ells, las violetas ribetejan las margenadas.

Pe 'ls camps; ningú trevalla. No se sent un crit; ni lo lladruch d' un gos, ni lo so d' una esquella. Lo sol s' hi exten de plá sens projectar un ombra.

L' heréu del más Rabassa sentat en una cadira de brassos, contempla per detrás los vidres del balcó aquell explet de vida, y dugas llágrimas s' escórran de sos ulls.

Quant tot renaix, y tot lo que l' enrrotlla crida vida, ell veu com se va extingint la seva, y sent també que inútils son tots los remeys que 'ls metjers de vila y de ciutat molt confiats recéptan.

**

Aquest any, lo primer banch proper al presbiteri, ahont joyosa la familia Rabassa pren asiento y en lo quin lo fregadis acaba de borrar lo nom grabat fa un grapat de centúrias y los corhs l' han omplert de *brodaduras* se veu sol.

L' altar major amaga sas columnas dauradas y sos antichs y artístichs retables pintats per ma de mestres, redera las escalas del sencill monument ahont los ciris dexan veurer son flam no més, aufegantse ab los candeleros dintre aquell jardí de rams de flors y llaurer, omplena los grahons fins á la Sagrada Urna.

Dalt del chor dos ó tres seminaristas acompanyats d' uns quants joves dels masos vehins, cantan las *tenebras*; y l' escolanet, ab lo roquet blanc com pell d' ovella que l' arriba fins á los genolls dexant veurer las calsas de vellut de las festas, y las espartenyas novas, va apagant los ciris de la Maria sola, ullant cada vegada los xicotets que assentats á terra enrotllant la pica baptismal; esperánt frisosos; contenint ab prou trevalls lo desitj de que arri-

vi lo moment d' esbrabarse axordant lo imponent silenci del temple picant los fasos...

**

La casa de Deu ab sas portas mitj tancadas resta sola y quieta; sols destorba lo silenci lo roséch dels corchs que van minant las vellas fustas.

Lo sol s' ha post.

La nit se 'n va depressa.

Lo vent fa murmurar las albas; y los xiprers inclinantse á son pas, apar que 's parlin ab los difunts que vetllan.

Com ulls de llop en mitj la fosca brilla algun llum pe 'ls masos, ahont la gent, tot buscant lo repós al llit se fica.

Pe 'l mitj de los sembrats venen callats y tristos com dos ombres, un jayo y una dona jove encare. Ell gorra musca y lo tipich gambeto; ella ab gipó y la caputxa negra. Dos passos endevant, un mosso ab un fanal á la ma los caminals los enllumena.

Lo vell Rabassa y sa jove entran al temple y allá genolls en terra ab tot lo cor ells pregan, y el sentiment pe 'ls ulls s' escorra.

¡Tu que morires per salvarnos á tots, lo vell murmura ab los ulls fits al Sagrari, salva á mon fill! ¡Pe 'l meu espós pietat jo vus demano, diu ella sanglotant!

Las horas passan y allá la nova llum del día sorprén als dos pregant.

Cap al mas de retorn los vehuen los vehins que matinejan y tots sorpresos se preguntan ¿quina novetat tindrán al mas Rabassa?

Un any després per aquestas santas diadas en lo portal del mas conversan lo vell y l' heréu Rabassa, tot esperant á la jove que acaba de compondrers y que surt ab cara alegre, portant entre sas mans dos ciris de lliura y mitja ficats en dos candeleros de plata sincellada, d' un dibuix hermós y artistic, que estant demanant ab raho siti en algún muséu

Tot endressant los passos al sant temple s' aturan, sovint, sovint, per contemplar l' hermosura dels camps que 'ls prometen una profitosa cullita.

¡Avuy fa un any!—diu lo jayo mirant amorosit al heréu—que posrat en aquella cadira contemplavas en brassos de la mort los nostres camps donant la vida als blats; aquella vida que tu 't veyas mancar.

Lo nostre Redemptor escoltá nostres prechs, y avuy ple de salut y exuberant de vida, avuy; que la esglesia nostra mare nos recorda la terrible mort que sufri per nosaltres, avuy; plens de agrahiment corrém als peus del monument á darli gracias.

L' heréu estreny las mans á lo seu pare, y ab ulls eternits contempla á sa muller, y treyentse la barretina axeca els ulls al cel tot exclamant ¡dixós qui espera en Deu y ab ell confia!... y per aquellas grans planurias verdjantas van caminant los tres; lo sol hi cau planer; y al lluny amagada entre las albas s' ovira l' esglessieta, coronada pel escrostonat cloquer, coronat per un rovellat panell quin ángel ab lo dit estés senyala giravoltant los vents d' ahont bufan.

C. SAMÁ.

LO DIUMENJE DE RAMS

Dibuix inédit de V. Giné

SOLA

Ni viu ni tampoch mort, ja d' aquest'
 (hora
 ni tindrà Fill la Mare desvalguda
 y, com la pedra del sepulcre muda,
 axúts los llagrimalls, cor endins plora.

En trista soletat y sens' aurora
 que seguexe á la nit en que ha ca'guda,
 la derrera ferida que ha rebuda,
 molt mes totas las altres l' hi pitjora.

¡Ni viu ni mort, ja no te Fill la Mare!
 Dexá en sa testa l' últim bes, llarguíssim,
 llarguíssim... cóm de mare, restant sola.

fits los ulls en la pedra que 'ls separa.
 ¡Y ningú d' aquet tránzit doloríssim
 li endolsex l' amargor ni la consola!

F. UBACH Y VINYETA

Amarguesa

A en Sants Boada.

I

L' infantó Jesús
 allá á l' establía,
 plorava en son llit
 de palla esgroguida
 —Que teniu, l' infant?
 que us passa, ma vida?
 Voleu llit mellor
 d' or y pedras finas?
 Jo só pobrissó:
 dáusel no podria.
 —Si que me l' pots dar
 lo qu' á mi m' plauría.
 —Quin es, Jesuset
 Digueu desseguida.
 —Lo teu cor, ingrát
 lo teu cor voldria

per fer lo meu niu,
 per fer ma gorida.

II

L' infantó Jesús
 á Egipte fugía.
 Los butxins hi van,
 sas petjadas miran.
 Jesús s' ha amagat
 redera una timba.
 Brossas per dosser
 palets per catifa.
 —Perque aixís ploreu?
 Que us passa, ma vida?
 No us plau eix setial?
 Trono d' or voldria?
 Jo só pobrissó
 dáusel no podria.
 —No vull tronos, no;
 ton cor me plauría
 hont arracerat
 poguera gorirme.

III

Al cap de molt temps
 Jesús defallía
 á Gethsemaní
 pregant ab veu trista:
 —Mon calzer de fel
 te plena la mida.—
 Angunia y suhor
 per son cos corrian;
 lo torment fou gran,
 la nit s' enfosquia.
 —Si ho vols Pare meu
 mon cap s' humilia.
 Sía pel dolor
 l' ánima ferida.
 Abetjar no m' vol
 ningú de sas iras.
 No trovo racer,
 no trovo gorida.—
 Lo torment fou gran
 la nit s' enfosquia.

JOSEPH CARNER.

El diumenge de rams

Obriu; obriu que volém entrar.

Cantaban totas las criaturas; y ab sos palmons y branca de llorer picaban fort á terra devant las portas de l' esglesia que restaban tancadas.

Y ells ab tota la forsa de sos pulmons seguían la cansó:

«Santa María sola
trenca la cassola.»

Y alguns afegían:

«Santa María vella
trenca l' escudella.»

Y cop de palmó y cop de branca de llorer.

Aixís anaba sostenintse aquell burgit, aquella animació, aquell bullici promogut per la canalleta.

Y com «Santa María sola,» allá en un reconet, apartat de tots els xicots, n' hi había un de petit, cara magrissona, ulls melancólichs, sol, ben sol, que ab anyoransa miraba aquella animació sense poguerhi pendrer part.

Y ell també hi haguera volgut ser entre mitj d' aquells noys endiumenjats, cridant: «Obriu, obriu que volém entrar.»

Pero no tenía un palmó, ni branca de llorer y tampoch anavaendum enjat, duya las robas esquinsadas, perque ell tampoch era rich, ni fill de menestrals, perque ell captava.

Veiguí que al pobrissonet els ulls l' hi espurnejaban y acostantme á un pagés que tenía arrambadas als murs del temple sant una munió de branca del arbre del poeta, n' hi vaig comprar una que 'n tenía de guarnida ab rosquillas y carquinyolis y la vaig donar al infant de cara magrissona y d' ulls melancólichs, que estava allá sol, ben sol, sentint anyoransa per no poguer pendrer part á n' aquell burgit promogut per la canalleta.

Ell quedá admirat. Tímit me doná las gracias y 's barrejá entre 'ls que anaban empolaynats y com ells se posá á cridar, content, molt content.

«Santa Maria sola
trenca la cassola.»

Y 'ls ulls se me n' hi anaban á n' aquell grupo, me 'ls haguera menjat á petons; perque 'm recordaban mellors temps passats, me recordaban l' infantesa; y sobre tot aquell de cara magrissona y d' ulls melancólichs, aquell del vestit esquinsat, aquell captayre, aquell que, sens dupte, era els de tots allá reunits, el que había de tenir el lloch mellor en el país dels bons, al cel.

GENERAL GINESTÁ PUNSET

Als Oficis de Setmana Santa.—(Dibuix inèdit de J. Llimona)

¡Mater dolorosa!

Mireula qu' allí al cim resta clavada
 ab sa vista de llàgrimas prenyada
 mirantne qui en la creu n' está finant;
 son fill l' hi dona una mirada carinyosa
 y somriu á la mare qu' amorosa
 mil voltas l' ha bresat quant era infant.
 Oh mare! l' hi diu ¿ploreu porque hos deixi?
 Mon pare, ja ho sabeu, vol que sofreixi
 per salvarne lo mon que pecador,
 abandonat te al Deu que vol lliurar-lo;
 quant avuy altre volta per salvarlo
 á sas urpas n' entrega tot son cor.
 No ploreu per mos butxins que 'ls perdono
 y encar que m' allunyo, jo no abandono
 á qui cegos me van martiritzant...
 La veu callá, la mare sanglotaba
 al ensemps que 'l fill ¡Pare! murmuraba
 perdoneulos! no saben lo que 's fan!..
 De prompte, l' horitzó fou enfosquintse...
 lo qu' era avans blau cel fou ennegrintse...
 lo vent xiulaba al lluny ab tétlich cant,

mentres lo Redemptor qu' allí finía
 ab veu dolsa ¡Perdó! ne repetía:
 Perdoneulos, no saben lo que 's fan!..

La tempesta terrible y asoladora,
 deixa anar sa furia destructora
 pel pla de la Judea, avans tant bell;
 las pedres somogudas ne xocaban
 y l' una contra l' altre s' engrunaban
 corrent montanya avall ab foll tropell.
 Los arbres corpulents lo llamp partia,
 ensemps la gent, calvari avall corría
 fugint de la tempesta ab gran terror;
 rodaban dels sepulcres pedres y osos...
 lo temple de Jeová ne queya à trosos
 deixant sols sota d' ell l' esglay... la mort.
 Y en mitj de la tempesta esgarrifosa
 del Gòlgota al cim, esplendorosa
 s' hi veyá una creu signo triunfant;
 á sa vora una dona sanglotaba
 mirant son fillet que murmuraba
 perdoneulos, no saben lo que 's fan!

FRANCESCH PRADELL.

DE QUAN ERA NOY

LO PALMÓ

Lo Sr. Antoni res hi podia, essent una nova prova que mes cavila un bay-
 let estudiant, que cent pobres y altres tans abogats en conxorxa. Y sino
 veyéu:

Silencio,—repetía lo Sr. Mestre,—*de lo contrario hoy no cena nadie*,—y no-
 saltres tretze son tretze que si 'l meu palmó es mes alt y mes dret, mes blanch
 val mes dinés, que si es comprat á la Rambla, que si hi ha un llas al cim,
 que jo hi tinch una creu, donchs jo hi tinch una estrella. Aquí saltava
 un: donchs jo ni estrella, ni creu, ni llas, jo portaré un ram de llauré, plé de
 confitura, que guarda de mal de coll y una rodona de blens que 's posan al
 llum y 'ls encent la mare quan fa mal temps.

—Y ara!—diu un nen d' ulls d' esparvé y cara bruta,—lo pare m' ha dit
 axó son *rumansos*.

—Com que llegeix la Camama d' en Calsas, per xó es tan dolent, hasta pega á ta mare...

Silencio,—repeteix de nou lo Mestre, y persuadit sens dupte que era inútil bregar més temps, pega un cop de regla sobre la taula tot dihent *de rodillas*. Al sentir axó se desfán tots losorros, se comensa la oració y après sortim alegroys y joyosos per tornar á veure 'l palmó, no fem estaries pel carré y pujém las escales del pis de quatre en quatre. Jo, com del meu n' estaba joyós, dexo en pau al sabaté, ni 'm recordo del gatet de la modista de la cantonada, m' en dinso á la escaleta, pujo dos trams d' escalas y trobo la tía que baxava tota plorosa ab una ampolla y recepta, ¿quí está malalt? li pregunto, —ta mare,—diu dantme un esguart, tan estrany, que 'l cor me feu un salt y vareig tenir d' agafarme als ferros de la barana per no caure, al temps que que 'ls ulls reventaven en llágrimes—y axó?—feu ella,—ves, puja dalt, no ploris devant de ta mare ¿sents? prompte tornaré.

Y era cert, la mare n' era al llit patint, l' afech li havia reviscolat, los pulmons se li tapavan y jo arraulit á la cadira de la espona se m' encongien les fibres del cor y 'm tapava 'ls ulls per no veure aquell patir, aquell frisament per l' ayre, ni aquella cara abans tan amorosa y ara tan barruera.

Y vingué la nit; ab tot y lluhir sols mitja lluna, era molta la claretat que platejava mon palmó, lligat á la galería removentse ab l' oreig, com si fes graciosos saludos á la lluna, remenbrant sas antigas amoretas que des la cimal d' una gentil palmera se tiravan abdós. Sadollat ja de tan mirarmel, vareig anarmen al llit pensant ab l' endemá, ab aquellas currues de noys tots vestits de festa, encorvats baix lo pes dels colossals rams, romiatges de nenas ab palmas plenas de confitura, ab aquellas capas dels capellans, ab l' esborrajament dels crits de la maynada, ab la alegría folla de tots, y jo era en mitj aquell bosch d' oliveras y llorer, palmas y palmons, cridant com los altres «el ram, el ram de la passió, obriu, obriu que volém entrá» y daba colps ab lo palmó per refermar la petició meva.

De prompte se senten uns cants, para un moment lo soroll, eran los beneficiats que sortían ab la creu alta per benehir, y entre las antifonas que entonan los clergues y l' encens pur que s' enlayra y barrejem nostres cants de «el ram, el ram» y tot plegat arriba al trono d' aquell á qui gallejan nostres cors per nostres boques infantívoles; una munió de noys s' atansa fins al ministre de Deu pera que 'ls espergi 'ls rams, que ab bondadosa rialla ho fa.

La benedicció es terminada y ab lo palmó á coll pujo la escala y al ser al segon tram, de cop y volta me ve al pensament las paraulas de la tía y 'm

desperto cridant ¡mare! ¡mare! y una ratxa fresca de matinada ab una llenqueta de sol entra junt ab la tia; ¿hont es la mare? vaig preguntarli frisós tot fregantme 'ls ulls, puig la claror soptada m' havia représ. Ella que tenia els ulls tots abotegats y vermells, va dirme ab una veu débil á cau d' orella: ¡es al cel, pobreta, es al cel!

¡Es morta! vareig dir jo, ab un plor no estrepitós, sino exit del fons del cor, abrassant lo coll de la tia, y com no pogué contenirse, las llágrimas d' abdós se confongueren, los cors s' uniren, y una sola pregaria s' enlayrá fins al cel, demanant misericordia per aquella mare tan dolsa, tan bondadosa que dexaba 'l desterro cridada per l' Etern.

Ara lo palmó sech y negrós se balanceja al balcó á pler del vent y encara quantas voltas lo miro, recordo aquell dia que vareig quedar orfe sens conixer be lo que axó significava.

—Pare, ¿per qué gardeu tan aquet palmó?—me diuhen mos fills; mes jo no 'ls contesto, perque se que 'ls faria plorar y tampoch m' entendrian y espero ab delior que sigan grans per esplicalshi llur historia.

ANTONI DE TOLOSA

La set de Jesús

Per da á l' humanitat del cel la vía,
per enlassá ab amor rey y vaçall,
per predicá 'l perdó y la germania,
pera santificar dol y trevall,

Ab lo sangrent rencor de crudels feres,
crucifican, malvats, lo Fll de Deu,
que al arriuar ses hores postrimeres
«¡Tinch set!» feble, digué, desde la creu.

¡Set! qui creá un jorn ab sa paraula sola,
les aygues que 'ls mars omplen sens
(descans,
la qu' en marges de flors dolsa rodola.
la que irada sepulta monts y plans!

¡Set, qui sigué pel mon font de dulçura!
¡Oh, Jesús, vostre set me trenca 'l cor!
que dinou sigles fa; y encara 'ns dura!
que la set de la creu, fou set a' amor!

¡Dinou sigles! ¿y no 'ns l' hem apagada?
¡Oh! oblidadissos pecadors ¿qué fem?
Com llurs butxins en lloch d' aygua ge-
(mada,
¡la fel de nostres culpes li doném!

¡Senyor! la set ardenta del Calvari,
grabeu al fons de nostre cor ingrát,
perque al cridarlo amant, en lo sagrari,
l' apagui ab dolls d' amor y caritat.

DOLORS MONSERDÁ DE MACIÁ